

Cumhuriyet Döneminde Dil Anlayışı

Prof. Dr. Zeynep KORKMAZ

Osmanlı'nın devlet anlayışı ile Türkiye Cumhuriyeti'nin devlet anlayışı arasında nasıl hiçbir bağlantı yoksa, Türkiye Cumhuriyeti'nin dil anlayışı ile Osmanlı Devleti'nin dil anlayışı arasında da hiçbir bağlantı yoktur. Cumhuriyet Türkiye'si'nin Atatürk döneminde rayına oturtulan dil anlayışı, Cumhuriyetin dayandığı temel ilkeler ve devlet felsefesiyle topluma köklü yenilikler getiren devrimlerin dayandığı temel ilkelere koşut, yani onlarla uyumlu bir özellik taşır.

Cumhuriyet dönemindeki dil anlayışının özüne varılabilmesi için, bir karşılaştırma yöntemine başvurarak daha önceki dönemlerin dil anlayışına kısaca işaret etme gereğini duyuyoruz:

Anadolu ve Rumeli bölgelerinde kurulup gelişen ve *Türkiye Türkçesi* diye adlandırılan Oğuzca temelindeki Türk yazı dilinin tarihî dönemi, XIII. yüzyıl sonlarından günümüze kadar uzanır. Bu uzun tarihî dönemin içinde birbiriyle bağlantılı birkaç alt dönem vardır. Bunlar Anadolu'nun siyasal yapısı ile de bağlantılı olarak *Selçuklu Türkçesi* dönemi, *Eski Anadolu Türkçesi* veya *Eski Türkiye Türkçesi* dönemi, *Osmanlı Türkçesi* dönemi ve *Türkiye Türkçesi* dönemleridir.

Bilindiği gibi, XI-XIII. yüzyıllar arasını kaplayan Selçuklu döneminde (1071-1308), o günün tarihî ve sosyal koşullarının bir sonucu olarak, devletin resmî yazışmalarında kullanılan dil Farsçadır. Bilim dili, din dili ve dış yazışmalar dili de Arapçadır. Oğuzca, Türklerin Anadolu'ya gelmesinden önceki dönemde bağımsız bir yazı dili düzeyine ulaşamadığı için, XIII. yüzyıl Anadolu'sunda, Türkçe, yalnız konuşma dili olarak sürmüştü; bir de halk arasında din ve tasavvuf ilkelerini yayma amacı güden basit içerikli eserlerin ve Yunus Emre gibi halk şairlerinin dili olmuştur.¹ Görüldüğü gibi, devletin Türkçe yönünde bir dil politikası yoktur.

¹ Bu konuda ayrıntılı bilgi için bk. Zeynep Korkmaz, "Selçuklu Çağı Türkçesinin Genel Yapısı", *TDAY Belleten* 1972 (TDK, Ankara 1973), s. 17-34 ve *Türk Dili Üzerine Araştırmalar*, C. 1 (TDK, Ankara 1995), s. 274-286.

XIII. yüzyıl sonlarında Selçuklu Devleti'nin parçalanmaya başlamasıyla kurulan *Anadolu Beylikleri* döneminde, Oğuzca, bir şahlanma sürecine girmiştir. Türkçe, bir yandan Arapça ve Farsçaya karşı koyma savaşını verirken bir yandan da konuşma dilinden yazı diline geçme mücadelesinde büyük başarı sağlamıştır. Bu başarıda en büyük etken, beyliklerin başında bulunan Türkmen beylerinin Arap ve Fars dillerine itibar etmeyip Türkçeye ve millî geleneklere karşı gösterdikleri duyarlık ve bağlılıktır. Aydınoğulları, Saruhanoğulları, Germiyanogulları, Osmanogulları, Karamanoğulları, Menteşeoğulları vb. beyliklerin başında bulunan beylerin, saraylarında kurdukları bilim ve edebiyat meclisleri, şair ve yazarları koruma bakımından gösterdikleri yakınlık, beylik merkezlerini birer kültür merkezi durumuna getirdiği gibi, Türkçenin bir yazı dili olarak yol almasını da kolaylaştırmıştır. Denilebilir ki, ortaya konan telif ve tercüme yüzlerce eserle, Türkiye Türkçesinin kuruluş temeli bu dönemde atılmıştır.² Karamanoğlu Mehmet Beyin 1277 yılındaki Türkçeye arka çıkan o ünlü fermanı, o dönemdeki dil tutumunun bir göstergesidir.³ XIII-XV. yüzyıllar arasına giren bu dönemin Türkçesi, yapısındaki bazı Arapça, Farsça sözcükler ile bazı dinî terimlere rağmen, gramer şekilleri, söz varlığı ve cümle kuruluşu açısından Türkçeye dayalı duru bir özellik taşır.

Ne var ki, bu mutlu dönem uzun sürmemiştir. Osmanlı Devleti'nin sınırlarını genişletip bir imparatorluk durumuna geçişiyle birlikte, saray ve aydınlar çevresinde, Arap ve Fars kültürü yeniden değer kazanma yolunu tutmuştur. Bu durumun doğal bir sonucu olarak Türkçeye Arapça ve Farsça sözcükler yalnız yalın biçimleri ile değil; tamlama, çokluk, sıfat ve zarf biçimleri gibi gramer kuralları ile de akın etmeye başlamıştır. Bu etki ve akımın gittikçe artması sonunda, Türkçe hem söz varlığı hem de gramer yapısı açısından Arap ve Fars dillerinin ağır baskısı ve boyunduruğu altına girmiş; böylece Osmanlı Türkçesi Arapça, Farsça ve Türkçenin karışmasından oluşmuş, üçlü, melez ve yapay bir dil durumuna düşmüştür. Arap ve Fars dillerinin bu ağır baskısı, Türkçenin iç yapısını zorlayarak onu, kendi kendini besleyip geliştirme olanaklarından yoksun bıraktığı için; kısırlaşmasına yol açmıştır. Üstelik konuşma dili ile yazı dili, aydınların dili ile halkın dili arasında da bir uçurum oluşmuştur. XVI-XIX. yüzyıllar arasındaki Osmanlı Türkçesinin genel durumu budur. Dilin bu duruma gelişinde en büyük etken, hiç kuşku yok ki,

² Geniş bilgi için bk. Zeynep Korkmaz, "Anadolu Yazı Dilinin Tarihî Gelişmesinde Beylikler Devri Türkçesinin Yeri", *VII. Türk Tarih Kongresi*, C. II (TTK, Ankara 1981), s. 583-589; *Türk Dili Üzerine Araştırmalar*, C. 1 (TDK, Ankara 1995), s. 419-423.

³ Ayrıntılı bilgi için bk. Zeynep Korkmaz, "Anadolu Beylikleri Döneminde Türk Dili ve Karamanoğlu Mehmet Bey", *Türk Dili Üzerine Araştırmalar*, C. 1 (TDK, Ankara 1995), s. 424-428.

Cumhuriyet Döneminde Dil Anlayışı

devletin ana dili temelinde bir dil politikasının bulunmaması, devlet adamlarının, yazar ve aydınların Arapça ve Farsça hayranlığını ön plânda tutmalarıdır. Ayrıca, Osmanlı Devleti, imparatorluk sınırları içindeki çeşitli ulusları *Devlet-i Osmaniye*, *Millet-i Osmaniye* terimleri ile adlandırdığı, *Osmanlılık* ilkesi etrafında birleştiren bir toplum yapısına sahipti. Siyasal ve sosyal yapısında da dünya işlerini şeriat kurallarına bağlayan ve *ümmet* anlayışını egemen kılan teokratik bir düzene sahipti. Bu nedenle İmparatorlukta ulusal bir dil anlayışı yoktu. Gerçi, 1839 Tanzimat hareketinden sonra, batıya yönelişin kültür ve edebiyat alanında açtığı yeni çığır dolayısıyla, dildeki, halkın dilinden uzaklaşan ağırlık ve anlaşmazlık durumu ciddi ölçülerle ele alınıp tartışılmıştır. Ancak, bu tartışmaların uygulamada fazla bir etkisi olmamıştır. Üstelik dile pek çok da Fransızca söz girmiştir. Öyle ki *Servet-i Fünûn* (1896-1901) ve *Fecr-i Atî* (1901-1908) yazarları, kendi sanat anlayışları dolayısıyla dili daha da ağırlaştırmışlardır. Böylece, dilimize, kendi kendini besleyip gürleştirme olanaklarını yok eden bir hastalık musallat olmuştur. Bu hastalık, ancak 1911 yılında yeni bir akım olarak ortaya çıkan *Yeni Lisancılar* tarafından açığa vurulmuştur. *Genç Kalemler* dergisi etrafında toplanarak millî bir edebiyatın millî bir dille yaratılabileceği görüşünden hareket eden *Yeni Lisancılar*, dildeki Arapça ve Farsça kuralların atılarak Türkçe kurallara yer verilmesi, dilimizin doğu ve batı rakitçiliğinden kurtarılarak, İstanbul ağzına dayalı, canlı bir yazı dili oluşturulması temelinde uygulamalara geçmişlerdir. Ancak, dilde yapılacak daha pek çok şey vardı. Ziya Gökalp, Ömer Seyfettin, Ali Canip, Kâzım Nami vb.nin başını çektiği *Yeni Lisan* akımının en belirgin özelliği, dilimizi Tanzimat'tan beri süregelen "fesahatçılık" ve "tasfiyecilik" gibi birbiriyle zıtlaşan düşünce çarpışmalarının aşırılıklarından arındırarak Cumhuriyet dönemindeki gelişmelere elverişli bir ortam hazırlamış olmasıdır.⁴

Yukarıda kısaca işaret edilen açıklamalar gösteriyor ki, tarihî dönemlerde dilimizi biçimlendiren temel özellikler, bir devlet politikasına bağlanmış değildir. Genellikle o dönemlerin edebî hareketlerinin yönlendirdiği düşünce ve uygulamalarla ilgilidir. Karamanoğlu Mehmet Bey ile Tanzimat dönemindeki Reşit Paşanın tutumları bir yana bırakılırsa, Osmanlı Devleti'nde ulusal bir dil anlayışı ve bu anlayışa bağlı bir dil politikası olmamıştır.

Cumhuriyet dönemindeki dil anlayışına gelince:

İlk kez Cumhuriyet döneminde dile devlet eli uzanmış; bu dönemde, planlı ve programlı bir dil politikası izlenmiştir. Bu politika, Cumhuriyetin

⁴ Türkiye Türkçesinin tarihî dönemleri üzerine daha geniş bilgi için bk. Zeynep Korkmaz, "Türkiye Türkçesi", *Türk Ansiklopedisi*, C. XXXII (MEB yay., Ankara 1982), s. 393-426; *Türk Dili Üzerine Araştırmalar*, C. 1 (TDK, Ankara 1995), s. 537-606.

temel ilkesi ile uyumlu, gerçekçi bir dil anlayışına dayanır. Böyle bir dil anlayışının temelinde de dilin yapı ve işleyişini, dil ile toplum, dil ile kültür arasındaki bağlantıyı ön planda tutan, derinlemesine bir bilimsel görüş yer alır. Atatürk'ün engin sezgi gücünden ve dilimizin tarihî süreçlerini çok iyi bilen uzak görüşlülüğünden kaynaklanan bu anlayış, Türkiye Türkçesinin geçmiş dönemlerde uğradığı gelişme tıkanıklığını giderici bir dizi önlemleri ve alfabe-yi de içine alan kapsamlı bir *dil devrimi*'ni gündeme getirmiştir. Dil konusu, niteliği bakımından sürekli, sistemli çalışma, uygulama ve araştırmaları gerekli kıldığından, bu işlerin özel bir kuruluş eliyle yürütülmesinde karar kılınmış ve Atatürk'ün direktifi ile 12 Temmuz 1932 tarihinde *Türk Dili Tetkik Cemiyeti* (bugünkü Türk Dil Kurumu) kurulmuştur.

Bilindiği gibi, Cumhuriyet döneminde gerçekleştirilen ve köklü yeniliklere dayanan devrimlerin amacı, Türkiye Cumhuriyeti'ni siyasal ve sosyal yapısı açısından; gelişmiş, yüksek düzeyde çağdaş bir toplum durumuna getirmekti.⁵ Buna koşut olarak dil devriminin amacı da Türkçemize kendi kendini yenileme gücüne ulaşmış bir işleklik kazandırarak onu toplumun edebiyat, felsefe, bilim, sanat ve teknik alanlardaki her türlü gereksinimi karşılayabilecek yüksek düzeyde bir kültür dili durumuna getirebilmektir.

Cemiyetin, 1932 yılının 11 Temmuz gecesi Atatürk tarafından çizilen Tüzük taslağında, ele alınacak konular “sözlük-terim”, “gramer-sentak”, “etimoloji” ve “dil bilimi” çalışmaları olarak gösterilmişti. Cemiyetin amacı da: “*Türk dilinin öz güzelliğini meydana çıkarmak, onu dünya dilleri arasındaki değerine yaraşır yüsekliğe erdirmek*” olarak belirtilmiştir. Dil konusunun çeşitli katkılarla oluşturulabilmesi için belirli aralıklarla dil kurultaylarının toplanması da kabul edilmişti. Tüzükteki bu kayıt ve maddeler gösteriyor ki, Cumhuriyet döneminde Türk dili, sosyal yapının, dil biliminin öngördüğü ölçülerle ve yepyeni bir anlayışla ele alınmıştır. Nitekim 26 Ekim-4 Ekim 1932 tarihleri arasında, bundan tam 71 yıl önce yine içinde bulunduğumuz bu binada toplanmış olan I. Türk Dil Kurultayı'nda seçilen Merkez Hey'eti'nce, gerçekleştirilecek işler şöyle sıralanmıştır:

1. “Türk dilini millî kültürümüzün eksiksiz ifade vasıtası hâline getirmek, Türkçeyi muasır (çağdaş) medeniyetin önümüze koyduğu bütün ihtiyaçları karşılayabilecek bir mükemmelliğe erdirmek”,

2. “Yazı dilinden Türkçeye yabancı kalmış unsurları atmak, halkçı bir idarenin istediği biçimde halk ile aydınlar arasında birbirinden nitelikçe ayrı dil varlığını ortadan kaldırmak ve temel unsuru öz Türkçe ile millî bir dil yarat-

⁵ *Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri*, AKDYYK, Atatürk Araştırma Merkezi yay., Ankara 1989, C. 2, s. 224.

Cumhuriyet Döneminde Dil Anlayışı

mak.⁶

Bu iki madde, dilimize ne denli kapsamlı ve geliştirici ölçülerle yaklaşıldığını çok açık bir biçimde ortaya koymaktadır. Görüldüğü üzere, dilin sosyal yapı ve kültürle olan bağlantısı da ihmal edilmemiştir.

Bir toplumun bireyleri arasında karşılıklı anlaşma aracı olarak kullanılan dil, aynı zamanda duygu ve düşüncede bu bireyleri birbirine kenetleyen manevî bir sosyal akrabalık bağı da oluşturmaktadır. Bu da demektir ki, dil niteliği bakımından sosyal ve kültürel temelde yol alan bir sistemdir. Bu nedenle dil ile toplum ve o toplumu belirli ölçülerle biçimlendiren sosyal yapı yani millet arasında çok sıkı manevî bir bağ vardır. bir toplumun millet niteliğini kazanabilmesi ise, o millete özgü gelişmiş bir dilin varlığını gerekli kılar. Millî birlik ve beraberlik de ancak toplum bireylerini birbirine kenetleyen dille sağlanabilmekte, millet varlığının geleceği de dille güvence altına alınabilmektedir. Bu gerçekleri ve geçmişte aydınlarımızdaki bilinç körlenmesi ile dilin ne denli ihmale uğradığını çok iyi bilen bir devlet adamı ve düşünür olan Mustafa Kemal Atatürk, sosyologların uzun açıklamalara bağladıkları bu gerçeği, daha dil devriminden önce, 1930 yılında, Sadri Maksudî Arsal'ın *Türk Dili İçin* adlı kitabının kapak sayfasında şu açık özdeyişli sözlerle dile getirmiştir: “*Millî his (toplum bilinci) ile dil arasındaki bağ çok kuvvetlidir. Dilin millî ve zengin olması millî hissin inkişâfında (gelişmesinde) başlıca müessirdir (etkendir). Türk dili dillerin en zenginlerindedir. Yeter ki bu dil şuurla (bilinçli olarak) işlensin!*”

“*Ülkesini, yüksek istiklâlini korumasını bilen Türk Milleti dilini de yabancı dillerin boyunduruğundan kurtarmalıdır.*”⁷

Dilin kültürle olan ilişkisine gelince: Sosyal yapıyı biçimlendiren bütün değerler dile aktarıldığı için, bir ulusun tüm kültür değerleri ve birikimleri dilde yaşamakta, yani dilde depo edilmektedir. Bu değerler kuşaktan kuşağa da ancak dil yoluyla aktarılabilir. Bu nedenle dil aynı zamanda kültürün koruyucusu durumundadır. Bir ulusun çağdaş bir toplum olabilmesi de kültür düzeyinin yükselmesine bağlıdır. Kültür düzeyinin yükselmesi ise dilin gelişmişliği ile orantılıdır. Dilinde üstünlüğe erişememiş bir toplum, kültür düzeyi bakımından da gelişip kalkınamaz. Dil ile toplum ve o toplumun kültür düzeyi arasındaki bu şaşmaz sıkı bağlantı dolayısıyla, dil toplumun sadık bir aynası olarak kabul edilmektedir. Öte yandan düşüncenin anlatım aracı olarak, dil, aynı zamanda kültürün de yaratıcısıdır. Atatürk'ün kültürü, “*Türkiye Cumhuriyeti'nin temel dayanağı*” olarak kabul etmesinin altında yatan

⁶ “Türk Dil Kurultayı Müzakere Zabıtları”, *Türk Dili Belleteri*, S. 3 (1933), s. 455-456.

⁷ Zeynep Korkmaz, *Atatürk ve Türk Dili, Belgeler*, TDK yay., Ankara 1992, s. 190, belge 88.

gerçek budur. Atatürk, dilin toplum varlığı için ne denli kutsal bir değer taşıdığını göz önünde bulundurarak dil ile kültür arasındaki bağlantıyı da şu sözlerle dile getirmiştir:

“Türkiye Cumhuriyetini kuran Türk halkı Türk Milletidir. Türk milleti demek Türk dili demektir. Türk dili Türk milleti için kutsal bir hazinedir. Çünkü, Türk milleti, geçirdiği nihayetsiz felâketler içinde ahlâkının, an’anelerinin, hâtıralarının, menfaatlerinin kısacası bugün kendi milliyetini yapan her şeyinin dili sayesinde muhafaza olunduğunu görüyor, Türk dili Türk Milletinin kalbidir, zihnidir.”⁸

Atatürk’ün ve dolayısıyla Cumhuriyet dönemindeki dil anlayışının temelinde yatan önemli özelliklerinden biri de dil ile bilim arasındaki sıkı bağlantıdır. Atatürk dil devriminin 1932-1936 yılları arasındaki uygulama süreçlerinde görmüştü ki, dil devrimi ve dil alanındaki çok yönlü çalışmalar, yalnızca şair, yazar, gazeteci ve aydınların içten gelen gönüllü katkıları ile yürütülebi- lecek türden işler değildir. Bunun sağlam bilim temellerine dayandırılması ve bu alanda yetişmiş uzmanlarca ele alınması gerekiyordu. Atatürk’ün “Hayatta en hakikî (gerçek) mürşit (aydınlatici, yol gösterici) ilimdir, fendir. İlim ve fennin haricinde (dışında) mürşit aramak gaflettir, cebalettir, dalâlettir (yolunu şaşırma, sapkınlık)”⁹ biçiminde kısa bir özdeyişle dile getirdiği bu gerçek ve bilime verdiği değer, onu, Türk tarihinin ve Türk dilinin kaynaklarına kadar inilerek araştırılması amacına yöneltmiştir. Atatürk, her iki Kurumun da batı ülke- lerindeki benzerlerinde görüldüğü gibi, akademik çalışmalar yapabilecek bilim- sel nitelikte kurumlar olmasını istiyordu. Ancak, bu isteğin gerçekleşebilmesi, öncelikle ülkede dil ve tarih konularına bilimsel ölçülerle eğilebilecek gençle- rin ve bilim adamlarının yetişebilmesine bağlıydı. Bunun çıkar yolu da doğ- rudan doğruya bu alanlarla uğraşacak özel bir fakülte kurmaktı. İşte Ata- türk’ün bu isteği 14 Haziran 1935 yılında çıkarılan 2795 sayılı kanunla ku- rulan Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesinin 9 Ocak 1936 yılında öğretime baş- lamasıyla gerçekleşmiştir.¹⁰

Atatürk, 1 Kasım 1936’da yaptığı Türkiye Büyük Millet Meclisini açış konuşmasında da bu iki Kurumun bilimsel temelde birer akademiye dönüştü- rülmesi dileğini “Bu ulusal Kurumların az zaman içinde ulusal akademiler hâlini

⁸ Afet İnan, *Medenî Bilgiler ve Mustafa Kemal Atatürk’ün Elyazıları*, TTK yay., Ankara 1998, s. 19.

⁹ *Atatürk’ün Söylev ve Demeçleri*, AKDYYK, Atatürk Araştırma Merkezi yay., Ankara 1989, C. 2, s. 202.

¹⁰ Fakültenin kuruluş gerekçesi ve taşıdığı temel özellikler için bk. Zeynep Korkmaz, “Ulusal Kültür Değerlerinin Simgesi ve Bilim Yuvası Bir Fakülte: Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi”, *Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi 66. Kuruluş Yıldönümü Anı Kitabı*, Ankara Üniver- sitesi Basım Evi, Ankara 2003, s. 271-274.

Cumhuriyet Döneminde Dil Anlayışı

almasını temennî ederim"¹¹ sözleriyle dile getirmiştir.

Atatürk'ün Türk dili konusundaki bütün düşünce ve konuşmaları ile bu yönde alınan kararlar ve yapılan çalışmalar göz önünde bulundurulunca, Cumhuriyet döneminin dil anlayışı ile ulaşılmak istenen hedefler şu noktalarda özetlenebilir:

1. Dilimizi, Osmanlıcanın Türkçeye zarar veren pürüzlerinden ayıklamak; yazı dilinden Türkçeye yabancı kalmış öğeleri atmak,
2. Aydınların dili ile halkın dili, konuşma dili yazı dili arasındaki Osmanlıca dolayısıyla ortaya çıkmış olan açıklığı kapatarak dile ulus varlığı içinde birleştirici ve bütünleştirici bir nitelik kazandırmak,
3. Türk diline, yapı ve özelliklerine uygun ulusal bir gelişme yolu çizebilmek,
4. Türkiye Cumhuriyeti'nde, öğretim birliğine koşut olarak eğitimi millileştirmek ve öğretimi millî terbiyenin gerekli kıldığı bir millî eğitim diline kavuşturabilmek,
5. Türkçenin güzellik ve zenginliklerini ortaya koyabilmek ve onu dünya dilleri arasındaki değerine yaraşır bir düzeye ulaştırabilmek için, dilimizi bir bilim kolu olarak ele almak ve üzerinde kaynaklarına inen derinlemesine araştırma ve incelemeler yapmak, eserler ortaya koymak,
6. Dile, söz türetme olanakları bakımından işleklik kazandırarak, Türkçeyi, terimler de dâhil olmak üzere millî kültürümüzün eksiksiz bir anlatım aracı yapabilmek; uzun vadede çağdaş medeniyet düzeyinin gerekli kıldığı bütün söz kavramları karşılayabilecek işlek ve zengin bir kültür durumuna getirebilmektir.

1932 yılından günümüze kadar yapılagelen çalışma ve gelişmelerle, uygulama süreçlerinde ortaya çıkan inişli çıkışlı birtakım dalgalanmalara rağmen, Türkiye Türkçesi, beklenen hedefe ulaşma yönünde çok büyük bir yol almıştır. Üzerinde birçok meziyetleri bulunan güzel Türkçemiz bugün genel çizgileriyle bir eğitim, kültür ve bilim dili özelliğini kazanmıştır. Bütün bu gelişmeler ve elde edilen olumlu sonuçlar, Atatürk'ün öncülüğündeki temel anlayışın ürünleridir. Gerçi, daha iş bitmiş değildir. Önümüzde bilimsel açıdan yapılması gereken pek çok iş ve tamamlanması gereken birçok eksikimiz vardır. Vakit yetersizliği dolayısıyla bunlara işaret edemiyoruz. Bunlar dışında, bugün yine çözüm bekleyen önemli birtakım sorunlarla da karşı karşıya kalmış bulunuyoruz. Bunlar çeşitli vesilelerle dile getirilen imlâ karışıklığı, telâffuz bozuklukları, anlatım yetersizliği, söz varlığındaki daralma, yazılı ve

¹¹ *Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri*, C. 2, S. 194; Nail Tan, *Kuruluşunun 70. Yıldönümünde Türk Dil Kurumu*, TDK yay., Ankara 2001, s. 52.

Prof. Dr. Zeynep Korkmaz

sözlü iletişim araçlarının dilinde görülen çarpıklıklar, terimlerdeki eksiklik ve karışıklık, aydınlarımızdaki bilinç körlenmesinin yol açtığı yabancı dil hayranlığı, yabancı dilde eğitim konusu ve dilimizin yeniden yabancı bir dilin, İngilizcenin akınına uğrama tehlikesi gibi önemli sorunlardır. Elbette birgün bu sorunlar da aşılabacaktır. Ancak, özellikle vurgulayarak belirtmek isteriz ki, bu sorunlar asla Cumhuriyet dönemindeki dil anlayışından kaynaklanan sorunlar değildir. Yalnızca ve yalnızca, özellikle Atatürk'ten sonraki dönemde kendini gösteren yöntem ve uygulama yanlışları ile bilgi eksikliği ve eğitim yetersizliğinden kaynaklanan sorunlardır. Dil anlayışının dayandığı temeller sağlamdır. Atatürk'ün Cumhuriyet Türkiye'si için attığı bu sağlam temel dışında, kendi şahsi mirasının gelirini de Dil ve Tarih Kurumlarına bırakmış olması, millet varlığının temel taşları niteliğindeki dil ve tarih konularına verdiği büyük değer bir göstergesidir. Sözlerimizi bitirirken bizlere Türk dili konusunda böyle sağlam bir yol çizmiş olan yüce Atatürk'ün ve Türk diline değerli hizmetler verip de bugün aramızdan ayrılmış bulunanların aziz anıları önünde şükran duyguları ile eğilir, hepinizi saygı ve sevgilerimle selâmlarım.